

Grønlændere i Danmark

Hvem kommer herved – hvordan lever de

af Pie Barfod

I 1971–72 blev der gennemført en undersøgelse, der havde til formål at belyse, hvorledes tilværelsen former sig for de grønlandere, der bor i Danmark eller opholder sig herved for længere tid.

Initiativet til undersøgelsen blev taget af Grønlandskomiteen Pito, og jeg blev bedt om at lede undersøgelsen, som Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd bevilgede de nødvendige penge til.

Hvorfor en undersøgelse?

Baggrunden for undersøgelsen var, at der efter sidste verdenskrig er kommet stadig flere grønlandere til Danmark, og at det havde vist sig, at omstillingen fra Grønland til Danmark var vanskelig for mange. Ikke blot rejser de væk fra familie og venner, men de kommer til et land, der på næsten alle områder er forskelligt fra det, som de er vokset op i. Mange taler ikke særlig godt dansk, når de kommer hertil, og en del kender kun få eller slet ingen mennesker i Danmark. Har de slægtninge herved, bor de måske i en anden by eller landsdel, end hvor de selv kommer til at bo. Danmarks natur, de store byer, trafikken, spisevanerne, omgangsformerne, livsryt-

men – ja, næsten alt er forskelligt fra, hvad de er vant til hjemme i Grønland.

Ved undersøgelsen ønskede man at få belyst, under hvilke ydre forhold grønlanderne i Danmark levede, og hvorledes de fandt sig til rette herved. Desuden søgte man at finde årsagerne til, at nogle klarer sig udmærket, mens det går andre mindre godt. Det ønskedes også klarlagt, om den bistand, der ad forskellige kanaler ydedes, var tilstrækkelig, eller om der burde sættes yderligere ind for at lette grønlændernes omstilling til Danmark, og i givet fald hvorledes.

Undersøgelsen og dens gennemførelse

Undersøgelsen blev gennemført ved at interviewe et repræsentativt udsnit af grønlandere i Danmark, der var over 14 år, idet man anså dem for grønlandere, hvis mor, far eller begge forældre var grønlandere. Grønlandere, der var på ferieophold, indlagt på hospitaler eller på institutioner, blev dog ikke medtaget.

Oplysninger om, hvilke grønlandere der opholdt sig i Danmark, blev dels fremskaffet fra det centrale personregi-

ster, dels fra ministeriet for Grønland, der har lister over uddannelsessøgende, der får økonomisk bistand fra ministeriet. Derfor kom de grønlandere, der hverken var tilmeldt folkeregister eller var under uddannelse, ikke med i undersøgelsen, og som det senere vil ses, var det en mangel.

Ved tilrettelæggelsen af undersøgelsen og ved udarbejdelsen af de interview-skemaer, der blev anvendt, blev der ydet bistand af herboende grønlandere. Desuden blev alle interviews foretaget af grønlandske medarbejdere. I alt blev der interviewet omkring 465 grønlandere fordelt over hele landet. Blandt de interviewede var der interesse for undersøgelsen, som mange håbede kunne blive til gavn for grønlandere i Danmark. Kun få nægtede at lade sig interviewe, og det skyldtes i flere tilfælde, at de havde opholdt sig i Danmark fra de var børn og ikke længere følte sig som grønlandere.

De spørgsmål, der blev stillet, drejede sig om de interviewedes opvækst, om deres skolegang samt om deres aktuelle situation i Danmark. Herunder blev det belyst, under hvilke ydre kår de levede, hvor megen kontakt de havde med danskere og med andre grønlandere, ligesom man kom ind på de problemer, de havde været ude for under Danmarksopholdet.

For de uddannelsessøgende blev det derudover søgt belyst, hvordan deres uddannelse i Danmark var forløbet, og om de havde haft vanskeligheder i forbindelse med uddannelsen.

For de bosatte blev der i højere grad lagt vægt på familieforhold, deres er-

hvervsmæssige og økonomiske situation, deres boligforhold og daglige tilværelse.

Der var i 1971 omkring 3.500 grønlandere over 14 år i Danmark. Det svarer til, at ikke mindre end 15 pct. af den grønlandske befolkning over 14 år opholdt sig i Danmark. Tallet har næppe ændret sig meget siden da. Omkring halvdelen af grønlanderne var skole- eller uddannelsessøgende, den anden halvdel bosatte, nogle dog kun for kortere tid. Blandt de bosatte var kvinderne langt i overtal, idet der for hver grønlandsk mand boede 3 grønlandske kvinder. Det viste sig, at der boede grønlandere næsten overalt i Danmark, nemlig i 249 af de 277 kommuner, i mange af dem dog kun en enkelt eller få.

Af de interviewede var 60 kommet til Danmark, før de var fyldt 12 år, og deres opvækst og baggrund havde som oftest været en ganske anden end for dem, der havde haft deres barndom i Grønland. Derfor blev de i første omgang ikke medtaget i bearbejdelsen af materialet, men to af medarbejderne ved undersøgelsen har nu bearbejdet dette materiale og offentliggør resultaterne i dette nummer af tidsskriftet, s. 45. Resultatet af interviewene med de 403 grønlandere, der var kommet til Danmark efter deres fyldte 12. år, blev offentliggjort i 1974,¹ og der vil her derfor kun kort blive redegjort for nogle af undersøgelsens resultater og for de forslag, der blev fremsat i rapporten.

Kunne man kaste et blik ud over de grønlandere, der opholder sig i Dan-

¹ Pie Barfod, Lone Nielsen, Johan Nielsen: Grønlandere i Danmark 1971-72 - kalåtdlit danmarkime. Nyt fra samfundsvidenskaberne, 34.

mark, ville man se en meget uensartet skare, der lever under vidt forskellige forhold. Ikke blot adskiller de uddannelsessøgende sig fra de bosiddende derved, at de – når de kommer herved – som oftest regner med at vende tilbage til Grønland, mens de bosiddende regner med at skabe sig en varig tilværelse i Danmark. Men også inden for hver af de 2 grupper er der store forskelle. Blandt de uddannelsessøgende er der de helt unge, der ofte bor på kostskoler enten med udelukkende grønlandske elever eller med overvejende danske elever. Der er håndværkslæringer, sygeplejeelever og elever rundt omkring på gymnasier og seminarier, hvoraf nogle lever fjernt fra andre grønlændere. Der er handels- og kontorlæringer på Ikast Handelskostskole, der ligesom sømandsskoleelever lever sammen gruppevis. Der er studerende på de højere læreanstalter, og der er unge piger, der som forberedelse til en uddannelse er et år i huset hos en privat dansk familie. Endelig er der voksne ufaglærte grønlændere, der kommer til Danmark for at gå på et specialarbejderkursus.

Også de bosattes tilværelse former sig forskelligt. Der er de mange kvinder, der er kommet hertil med en dansk mand. Hovedparten af dem er gift eller lever sammen med ham, men en del er nu enlige og skal forsøge at klare sig alene herved, som oftest uden at have nogen uddannelse. Der er både mænd og kvinder, der efter at have afsluttet deres uddannelse beslutter sig til at blive boende i Danmark. Så er der dem, der har afbrudt en uddannelse, og som ikke har ønsket at vende tilbage til Grønland.

Forsiden til den omtalte rapport om grønlændere i Danmark. Den er tegnet af Astrid Vebæk.

Endelig er der – især i Esbjerg – en del grønlandske mænd, der efter at have gået på sømandsskole i Danmark har slået sig ned som sømænd, fiskere eller arbejdsmænd, de fleste af disse er unge og ugifte.

Hvordan befinder grønlændere under uddannelse sig i Danmark?

På et direkte spørgsmål om, hvordan de fandt sig til rette herved, svarede de fleste „udmærket“ eller „nogenlunde“. Svarene på en række andre spørgsmål tydede dog på, at tilværelsen i Danmark langt fra altid var problemfri.

Mange havde som børn været i Danmark på ferieophold, evt. efterfulgt af enkelte måneders eller et års skolegang.

De har boet hos danske familier, der som oftest har gjort alt, for at de skulle befinde sig godt, og søgt at gøre tilværelsen afvekslende og fornøjelig.

Det har fået mange grønlændere til at betragte Danmark som et slaraffenland, og dette kan give alvorligt bagslag, når de kommer herved for at få en uddannelse. De skal nu stå på egne ben og bliver stillet over for en række krav og forpligtelser. Det samme gælder for dem, der fra en beskyttet tilværelse på en kostskole, hvor de, som det ofte er sagt, har været „pakket ind i vat“, skal klare sig ude i samfundet.

Ministeriet for Grønland har tilsynsførende, der yder personlig og praktisk bistand til de uddannelsessøgende. De interviewede følte, at bistanden ikke altid var tilstrækkelig, især ikke når behovet var størst, nemlig hvis de var ved at komme ud i personlige eller uddannelsesmæssige vanskeligheder.

Ved de fleste praktiskbetonede uddannelser syntes selve uddannelsen ikke at byde på store vanskeligheder, selv om det forekom, at forkundskaber eller danskundskaber var utilstrækkelige. Oftere var der personlige problemer, der bl. a. kunne skyldes hjemve og ensomhedsfølelse eller usikkerhed på grund af manglende kendskab til det danske samfund, den anderledes levevis og de krav, der stilles fra det offentlige – folkeregister, skat, sygekasse m. v.

Det var et gennemgående træk, at de interviewede følte megen samhørighed med Grønland. De fleste søgte hyppigt kontakt med deres landsmænd, men det kunne være svært for dem, der boede afsides og savnede mulighed derfor.

Forbindelsen med familien i Grønland syntes mange også var utilstrækkelig. Da undersøgelsen blev gennemført, fik de uddannelsessøgende – bortset fra skoleeleverne – kun en ferierejse til Grønland hvert andet år, og det var et stort savn så sjældent at kunne komme hjem. Dette er nu ændret, således at der til alle gives en ferierejse hvert år.

Under Danmarksopholdet havde de – som naturligt er – også behov for at omgås danskere, men mange følte, de havde svært ved at opnå den ønskede kontakt. Hvad grunden var, var svært at nå frem til, da det kun var få, der mente, at danskerne var overvejende negative over for grønlændere. Mange havde dog været udsat for en diskriminerende holdning fra danskernes side, især gjaldt det dem, der boede eller optrådte gruppevis, f. eks. på kostskoler med mange eller udelukkende grønlændere.

Manglende kontakt med grønlændere og danskere medførte, at ikke helt få følte sig ensomme i Danmark, og når en uddannelse blev forsømt eller afbrudt, syntes det hyppigst at være hjemve, ensomhed eller vanskeligheder i forbindelse med omstillingen til Danmark, der var skyld heri. Kun for en enkelt gruppe gjorde der sig også faglige problemer gældende, nemlig for de studerende ved de højere læreanstalter. Det er endnu kun få, der har gennemført et påbegyndt studium, og af de interviewede blev det som en af årsagerne fremført, at de har manglet kvalificeret bistand fra ministeriet ved studiets tilrettelæggelse og under studiet. Andre årsager kan være manglende uddannelsesmæssige traditio-

ner i familien og vanskeligheder ved at klare et frit studium efter mange års skolegang, ofte på en kostskole.

Trods de nævnte vanskeligheder regnede de fleste med at gennemføre deres uddannelse. Der er imidlertid erfaring for, at en del må opgive, men det har ikke været muligt at få overblik over hvor mange. Nogle rejser tilbage til Grønland og kunne alene af den grund ikke indgå i undersøgelsen.

Det vides, at flere af dem, der er blevet hernede efter en afbrudt uddannelse, har haft svært ved at klare sig, men det var kun få af dem, man fik forbindelse med ved undersøgelsen. De var ikke altid tilmeldt folkeregistret, og nogle holdt til i fristaden Christiania og/eller på Kofoeds Skole. Det lykkedes ikke interviewerne at få kontakt med nogen af de – formentlig 50–75 – grønlandere, der holdt til her. Man har derfor ikke kunnet få belyst, hvordan deres situation var, og det må erkendes at være en alvorlig mangel ved undersøgelsen.

De fleste grønlandere, der er kommet herved for at blive uddannet, ønsker at vende tilbage til Grønland og anvende deres uddannelse der. Det er derfor vigtigt, at uddannelsen tilrettelægges med dette for øje. Den uddannelsespolitik, der føres af Ministeriet for Grønland, er imidlertid ikke altid fremmende for en tilbagevendende. I den sidste halve snes år er flere hundrede elever årligt kommet til Danmark i 13–16 års alderen for at gå på efterskole. Efter at have afsluttet skolegangen fortsætter mange med en erhvervsuddannelse herved. De kommer hertil i en alder, hvor de påvirk-

ÅRSBERETNING 1974/75

PØK

DET GRØNLANDSKE RÅDGIVNINGSKONTOR

LØVSTRÆDE 6

1152 KØBENHAVN K

TLF.: 01-155160

TELEGRAMADR.: PORMUKARIT

Siden oprettelsen i 1967 har et stigende antal grønlandere søgt bistand i Pøk. I 1975 var der omkring 400 henvendelser.

ninger, de modtager, vil blive afgørende for deres videre livsforløb. De værner sig til den danske livsform og kommer stadig længere væk fra den grønlandske kultur og tradition. Det kan få dem til at blive hernede, og hvis de rejser hjem, vil de kunne komme til at føle sig fremmedgjorte og rodløse. I det hele syntes det fremherskende synspunkt at have været, at grønlanderne for at kunne gennemføre deres uddannelse må tilpasse sig det danske livsmønster. Dette blev der derfor i særlig grad lagt vægt på, mens der blev gjort mindre for at bevare kontakten med Grønland og til grønlandere i Danmark.

Det var karakteristisk, at næsten alle

de interviewede, før de rejste hertil, gerne havde villet til Danmark, men på interviewtidspunktet ville omkring 2/3 helst have deres uddannelse i Grønland, hvis de havde kunnet få den samme uddannelse som i Danmark. Det gjaldt både skoleelever, lærlinge, unge piger, der var et år i huset, og studerende ved de højere læreanstalter.

Fra grønlandsk politisk side er der i disse år også stærke ønsker om i højere grad at lægge uddannelsen i Grønland, således at de unge kan blive i deres eget miljø, undervises på deres eget sprog og ikke risikere at lide nederlag, fordi de skal klare omstillingen til Danmark, samtidig med at de skal gennemføre en måske krævende uddannelse. Blandt andet søges den teoretiske del af handels- og kontoruddannelsen, der nu foregår i Ikast, lagt til Grønland, og den nugældende ordning, hvorefter lærerstuderende ved seminariet i Godthåb skal undervises et år i Danmark, er efter grønlandsk initiativ ved at blive ophævet.

Hvordan lever grønlændere, der er bosat i Danmark?

Af de interviewede kvinder, der boede i Danmark, var næsten 85 pct. gift (formelt eller uformelt), af mændene knap 55 pct., og i Esbjerg endda kun 35 pct.

De gifte grønlændere var næsten alle gift med danskere og tilhørte som oftest middelstanden. Mange af de udearbejdende var funktionærer eller faglærte, og det samme gjaldt deres danske ægtefæller, blandt hvilke der også fandtes en del selvstændige erhvervsdrivende. De boede gennemgående godt, mange i eget hus, ofte i ret store boliger. Hovedpar-

ten – relativt flere kvinder end mænd – syntes selv, at de økonomisk havde det godt.

De grønlandske kvinder, der var gift og havde udearbejde, trivedes tilsyneladende bedre end de hjemmegående, sandsynligvis fordi de derved fik brudt den isolation, som de kunne lide under, når de gik hjemme hele dagen og ikke havde megen kontakt til det danske samfund.

Langt de fleste var blevet godt – mange endog overordentlig godt – modtaget af deres svigerforældre, men i de få tilfælde, hvor en grønlandsk svigerdatter ikke var blevet accepteret, kunne det til gengæld give anledning til alvorlige problemer.

Flertallet var af den opfattelse, at det kunne give vanskeligheder, at mand og kone var fra hver sit land, havde forskelligt modersmål og forskellig baggrund, men det var de færreste, der oplyste, at det havde givet dem selv problemer.

Blandt de interviewede, der var enlige, havde flere tilfredsstillende arbejde og økonomi, men hovedindtrykket var, at de var relativt dårligere stillet end de gifte. Der var færre funktionærer og faglærte iblandt dem, ikke helt få var arbejdsløse eller på grund af sygdom uden arbejde og havde fået økonomisk hjælp fra det offentlige. Mange ønskede at få en uddannelse eller blot et andet arbejde.

De enlige mænds boligforhold var gennemgående dårlige, næsten ingen havde selvstændig bolig. De enlige kvinder boede relativt bedre, halvdelen i egen lejlighed, bl. a. fordi de ofte havde

Mange gifte grønlandske kvinder har udearbejde samtidig med, at de har hjem og børn at passe. De trives tilsyneladende bedre i Danmark end de hjemmegående, der ofte kan føle sig isolerede.

Fot.: Annemarie Hansen (1977).

et eller flere børn. Medens de fleste enlige mænd var blevet hernede efter en kortvarig uddannelse – f. eks. på sømandsskole – eller efter at have afbrudt en uddannelse, var de enlige kvinder oftest kommet hertil med en dansk mand og var blevet her, efter at ægteskab eller forlovelse var gået i stykker.

Disse kvinder havde som regel ikke haft udearbejde i Danmark før skilsmis- sen og var vænnet til, at deres mænd havde klaret alle praktiske gøremål. De havde derfor ikke kendskab til arbejds- muligheder og til forholdene i Danmark i det hele taget, og mange gik det ikke alt for godt. Det var ikke altid let for interviewerne at få kontakt med de en-

lige kvinder, enten fordi de ikke boede på den opgivne adresse, eller fordi de ikke blev truffet hjemme. Derfor har en del oplysninger måttet hentes fra Pôq, det grønlandske rådgivningskontor i Kø- benhavn. Det var Pôq's erfaring, at mange af de kvinder, der havde et brudt ægteskab bag sig, følte det som et neder- lag at vende hjem efter en skilsmisse og derfor foretrak at blive i Danmark, selv om de ofte havde svært ved at klare sig. I Pôq blev det også oplyst, at grønland- ske kvinder ved skilsmisse – relativt hyppigere end ved skilsmisse mellem 2 danskere – måtte overlade forældre- myndigheden over de fælles børn til faderen.

Elever holder frikvarter i haven på Ellekilde efter skole ved Tåstrup.

Fot.: Gunnar Overgaard.

Grønlænder eller dansker?

Når grønlandere bosætter sig i Danmark, ønsker de da at bevare deres grønlandske særpræg eller at blive helt assimileret i det danske samfund? Blandt både grønlandere og danskere er der dem, der mener, at en grønlander må søge at blive så dansk som muligt og i et og alt tilpasse sig danske normer. Der er derfor grønlandere, der søger at leve op til, hvad de tror, danskerne ønsker, og som helst vil fraskrive sig deres grønlandske herkomst. De kan være mere fordømmende end danskere over for de af deres landsmænd, der ikke kan eller ønsker at omstille sig helt til det danske

samfunds livsmønster. Det så dog ud til, at de fleste af de interviewede til en vis grad nok var villige til at indstille sig efter den danske livsform, men alligevel ønskede at forblive grønlandere. En del syntes således at have fastholdt væsentlige sider af de grønlandske livsværdier – herunder den samhørighed mellem mennesker, som er karakteristisk for de små grønlandske samfund – og det så ud til, at det var de grønlandere, der trivedes bedst henede.

Selv om mange af de interviewede følte sig stærkt knyttet til Grønland, så ville omkring halvdelen af dem, der var bosat i Danmark, helst blive her, også

selv om deres eventuelle ægtefælle rejste med til Grønland, mens kun omkring 1/5 ville foretrække at bo i Grønland. Resten ville enten lige gerne bo begge steder, eller vidste ikke, hvad de helst ville. Der var kun ganske få, der havde konkrete planer om at vende tilbage til Grønland.

Kan der sættes ind til gavn for grønlændere, der er i Danmark eller har planer om at rejse hertil?

Rapporten munder ud i nogle forslag, der måske kunne medvirke til at formindske eller undgå nogle af de vanskeligheder, der opstår i forbindelse med Danmarksopholdet.

Ved udvælgelsen i Grønland af de uddannelsessøgende er der hidtil næppe taget tilstrækkeligt hensyn til, om de har de fornødne faglige forudsætninger, er tilstrækkeligt motiveret for uddannelsen eller har de personlige egenskaber, der kræves for at kunne klare omstillingen til Danmark. Mange af de interviewede følte også, at de var blevet alt for dårligt orienteret inden nedrejsen.

Det blev i rapporten foreslået, at der i Grønland blev gennemført orienterings- og udvælgelseskurser, hvor ansøgere til Danmarksuddannelser blev grundigt informeret om forholdene i Danmark, om den uddannelse, de søgte, og om de krav, der ville blive stillet til dem. Et andet forslag var at lade dobbeltsprogede erhvervsvejledere med godt kendskab til de enkelte uddannelser og til tilværelsen i Danmark for unge grønlændere snakke med de uddannelsessøgende. Sådanne foranstaltninger ville måske bevirke, at færre kom hened, men nok også at færre ville lide nederlag.

Rapporten påpegede endvidere, at der var behov for mere vejledning og støtte i Danmark, og på dette felt er der – i modsætning til det foregående – sket en del. Siden undersøgelsen fandt sted, er det tilsynsførende personale udvidet og blevet bedre uddannet, og rundt i landet er der ansat lokale tilsynsførende. Desuden har ministeriet i de senere år afholdt weekend-møder og instruktionskurser rundt omkring i Danmark for forskellige grupper af uddannelsessøgende, der herved både har fået mulighed for indbyrdes at tale om deres problemer og at lægge dem frem for og drøfte dem med medarbejderne i ministeriet.

Ved undersøgelsen viste det sig, at mange unge, når de kom hened, kom til at bo på lejet værelse eller kollegium, hvor de skulle klare alle praktiske forhold selv og ofte kom til at føle sig isoleret. Det havde tilsyneladende været svært for mange, og det blev derfor foreslået at forsøge at finde frem til danske familier, der i den første tid ville have en ung grønlænder boende. En sådan ordning havde tidligere været almindelig, og mange af de bosatte, der havde fået deres uddannelse i Danmark, fortalte, at det havde haft stor betydning for dem. De opfattede den familie, de havde boet hos, som deres plejeforældre, og flere havde stadig forbindelse med dem. Siden undersøgelsen er der imidlertid oprettet grønlænderhuse flere steder i landet, hvor de unge bor i begyndelsen af deres uddannelse, og samtidig søger man at samle de uddannelsessøgende omkring disse grønlænderhuse.

I nogle tilfælde bliver grønlændere

dog stadig uddannet på steder, hvor de er eneste grønlandere, og rapporten stillede forslag om, at man skulle lette mulighederne for kontakt med andre grønlandere, bl. a. ved at udarbejde lister med navne og adresser på alle uddannelsessøgende i Danmark og sende disse lister til hver enkelt. Spørgsmålet blev taget op i ministeriet, men afvist, da man ikke mente sig berettiget til uden hver enkelts samtykke at udarbejde og fremsende sådanne lister. Dette burde dog ikke være en hindring, da langt de fleste grønlandere sikkert ville være interesseret i at få sådanne lister og gerne så, at andre grønlandere fik at vide, at de var hernede og hvor de boede. Ved ankomsten til Danmark, hvor mange andre praktiske ting skal ordnes, kunne de tilsynsførende spørge de unge, om de ønskede deres navn på en sådan liste, og svarede de ja, bede dem skrive under på en formular herom.

Foruden en udvidelse af ferierejserne til Grønland, hvilket som nævnt er sket, blev det – for at bevare tilknytningen til Grønland mest muligt – foreslået, at hver uddannelsessøgende skulle have tilsendt Grønlandsposten og den lokale avis fra deres kommune, med mindre de boede på skoler, hvor disse aviser blev holdt. Dette forslag er ikke realiseret.

Mange af dem, der var taget til Danmark på eget initiativ og bosat hernede, fortalte, at de, når de kom hertil, vidste alt for lidt om danske samfundsforhold, om boligforhold og om arbejds- og indtjeningsmuligheder, ligesom de intet kendskab havde til alle de praktiske ting, der skal ordnes, f. eks. folkeregister og

skattekort. De kom selv med flere forslag om, hvad der kunne gøres.

Især blev der lagt vægt på, at man fik mulighed for en bedre orientering om Danmark og om danske forhold, og det burde overvejes, om der ikke kunne tilbydes orienteringskurser enten i Grønland eller i Danmark. Det blev også foreslået, at der blev skabt mulighed for at ordne arbejds- og boligforhold på forhånd, så man ikke stod på gaden og uden arbejde, når man kom hertil. Ligeledes blev det fremhævet, hvor vigtigt det var at kunne det danske sprog godt, inden man kom hened.

I rapporten blev også foreslået, at den af Pôq og ministeriet udarbejdede dobbeltsprogede pjece „Råd og vink for grønlandere i Danmark“, der kun kendtes af få, blev udleveret til alle grønlandere ved afrejsen til Danmark sammen med brochurer om de grønlandske rådgivningskontorer, grønlanderhuse og -foreninger i Danmark. På dette felt er der så vidt vides intet sket.

Grønlandere, der var bosat i Danmark, især de grønlandske kvinder, fortalte også, at de savnede stærkt at komme på ferie til Grønland blot en enkelt gang, men for de fleste var det alt for dyrt. Mulighederne for økonomisk støtte til Grønlandsrejser var meget små. Ministeriet for Grønland har ganske vist en årlig bevilling til frirejser til Grønland, men på det tidspunkt blev den kun sjældent brugt til herværende grønlandere. Siden er det sket i noget større omfang, men det er stadig kun få, der kan få glæde heraf.

Det blev i rapporten foreslået, at danske byer, der har en grønlandsk by

Mange 13-16 årige grønlandere kommer til Danmark for at gå på efterskole og fortsætter med en erhvervsuddannelse hernede. De kommer derved på afstand fra det grønlandske miljø og kan føle sig fremmedgjorte og rodløse, hvis de vender hjem. Fot.: Kristian Olsen, Ellekilde.

som venskabsby, kunne yde støtte til rejser for grønlandere. Der er sket henvendelse herom til et par venskabsbyer, men de reagerede desværre negativt og foretrak åbenbart at anvende de beløb, der var til rådighed, til udadvendte aktiviteter, der giver mere omtale.

Der er i rapporten nævnt andre forslag, og et af de vigtigste er måske forslaget om udgivelse af et blad, der henvender sig til alle grønlandere i Danmark og til grønlandere, der overvejer at rejse herned. Et sådant blad ville støtte følelsen af samhørighed mellem grønlandere i Danmark og ville på mange områder kunne få stor betydning.

Aktuelle spørgsmål af interesse for grønlandere i Danmark kunne tages op, og der kunne gives oplysninger om rådgivningskontorenes arbejde, om grønlanderforeninger og grønlanderhuse samt om møder, radio- og fjernsynsudsendelser og gudstjenester i Danmark. Det kunne indeholde opslag om stillinger i Grønland, og om stillinger i Danmark, hvor der var brug for grønlandske medarbejdere. Det ville være naturligt, at der i bladet blev oprettet en brevkasse, hvor socialrådgivere, jurister og andre sagkyndige kunne besvare spørgsmål fra grønlandere, der bad om råd til løsning af personlige og praktiske problemer.

Ideen med et sådant blad blev taget op af grønlanderforeningen Peqatigiit Kalaallit, der i de sidste par år har arbejdet på at få det stablet på benene. Endnu er det ikke lykkedes, tilsyneladende mest på grund af økonomiske vanskeligheder.

Netop i et af de seneste numre af grønlanderforeningens medlemsblad (oktober 1976) blev nødvendigheden af et fælles blad for alle grønlandere i Danmark understreget. Det blev anført, at der er rettet henvendelse til danske myndigheder og Landsrådet om økonomisk støtte til start af dette blad, uden at disse instanser har reageret positivt, og det tilføjes: „– det er som om man ikke ænser tilstedeværelsen af grønlandere i Danmark – og det er som om, at de enkelte forhold, vi lever under, og de problemer, vi lever med, bliver fuldkommen overset af de ansvarlige politikere. Trods dette *må* vi fortsætte vore bestræbelser på udgivelse af et blad ...“

En videreførelse af undersøgelsen?

Ved den nu omtalte undersøgelse blev der især lagt vægt på de ydre forhold, som grønlanderne lever under, og nogle af de vanskeligheder, de har mødt. Da en del grønlandere under deres ophold

i Danmark udsættes for mange omskiftelser ville det være af værdi, om de grønlandere, der blev interviewet i 1972, blev interviewet igen inden for de nærmeste år.

For de uddannelsessøgende kunne man herved få klarlagt bl. a., hvordan deres uddannelse var gået, om de, der var blevet færdige, anvendte uddannelsen i Danmark eller Grønland eller slet ikke anvendte den, og hvordan det var gået dem, der havde opgivet uddannelsen. For de bosatte kunne man få oplyst, hvilke ændringer der var sket i deres tilværelse i de forløbne år, om de stadig var i Danmark eller var vendt tilbage til Grønland, og om de havde realiseret nogle af de planer og ønsker, de havde haft. Da man har en række faktiske oplysninger om de enkelte, kunne man også i højere grad koncentrere sig om at få et mere nuanceret billede af grønlandernes egen opfattelse af mødet med Danmark og med danskerne og af deres hele situation hernede. Man ville desuden have mulighed for at verificere eller korrigere de resultater, som den nu foretagne undersøgelse viser. Bedst ville det være, om grønlandske forskere var interesseret i at gennemføre en sådan undersøgelse.